Helsinki 22.11.2018

LAUSUNTO

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ampuma-aselain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä asevelvollisuuslain 97 a §:n muuttamisesta

1. Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset

1.1 Ampuma-aselaki

Ehdotuksessa pannaan täytäntöön asedirektiivin mukainen mahdollisuus myöntää uusia aselupia tiettyihin erityisen vaarallisiin ampuma-aseisiin kansallisen puolustuksen tarkoituksessa. Ehdotuksen mukaan aselupa pitkän itselataavan kertatuliaseen ja kapasiteetiltaan ison, yli 10 patruunan latauslaitteen (lippaan) yhdistelmälle voitaisiin antaa MPK:lle sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena annettavan ampumakoulutuksen järjestämiseen tai reserviläiselle koulutukseen osallistumiseen. MPK voisi järjestää edellä mainittua sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta osana julkisoikeudellista hallintotehtäväänsä.

Reserviläisen mahdollisuus saada aselupa pitkän itselataavan kertatuliaseen ja kapasiteetiltaan ison latauslaitteen yhdistelmälle edellyttää ehdotuksen mukaan yleisten vaatimusten täyttymisen lisäksi muun muassa vähintään vuoden kestänyttä aktiivista osallistumista MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevaan ampumakoulutukseen, koulutukseen sisältyvän ampumakokeen hyväksyttyä suorittamista sekä Puolustusvoimien puoltavaa lausuntoa. Puolustusvoimat voisi antaa puoltavan lausunnon hakijalle, joka on sijoituskelpoinen Puolustusvoimien sodan ajan joukkoihin ja jolla Puolustusvoimat katsoisi olevan tarve kyseisellä ampuma-aseella ja aseen osalla harjoitteluun reservin ampumataidon ylläpitämiseksi.

1.2 Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen voimassaolevaa säännöstä. Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus olisi jatkossa ampumakoulutusta, joka annetaan muilla kuin Puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla. Lisäksi sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella tarkoitettaisiin muuta vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta. Muussa kuin sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa voitaisiin käsitellä ampuma-aseita, mutta erityisen vaarallisilla ampuma-aseilla ei ammuttaisi.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevaa ampumakoulutusta annettaisiin muilla kuin Puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla, jolloin käytännössä tulisivat kyseeseen MPK:n omistamat tai hallussa pitämät ja koulutukseen osallistuvien henkilöiden omistamat aseet taikka esimerkiksi MPK:n jäsenjärjestöiltään lainaamat ampuma-aseet. Muiden ampuma-aseiden kuin erityisen vaarallisen ampuma-aseiden käytölle MPK:n vapaassa yhdistystoiminnassa, kuten esimerkiksi totuttautumisammunnoissa, ei ole asetettu ampuma-aselaissa rajoituksia.

Esityksessä ehdotetaan, että lakiin lisätään uusi 20 b §, joka koskisi ammunnan johtajan hyväksymistä. Sotilaallisia valmiuksia palvelevassa MPK:n ampumakoulutuksessa ammuntojen johtajina saisivat toimia ainoastaan Puolustusvoimien kyseisiin tehtäviin hyväksymät ammunnan johtajat. Hyväksynnällä varmistettaisiin, että ammuntojen johtajat omaisivat riittävän osaamisen ammuntojen turvallisesta järjestämisestä ja läpiviennistä, sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumaohjelmiston ampumasuoritteista sekä turvallisen ampumataidon kouluttamisesta.

2. Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) esittää lakiehdotuksesta seuraavat kommentit

1. Lakiehdotuksen taloudellisissa vaikutuksissa on lähes täysin jätetty käsittelemättä MPK:lle tulevasta uudesta tehtävästä eli sotilaallisia valmiuksia palvelevasta ampumakoulutuksesta seuraavat lisäresurssitarpeet. Materiaalikustannukset johtuvat aseiden ja patruunoiden hankinnasta sekä vuosittaisesta ylläpidosta ja elinkaarimallin mukaisista uushankinnoista. Julkisen hallintotehtävän hoitaminen edellyttää nykyistä suurempaa työpanosta, josta seuraa henkilöstökulujen kasvu. Nämä tarpeet on otettu kattavasti huomioon toisessa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muutosesityksessä, mutta nyt lausuttavana olevassa ampuma-aselain muutosesityksessä ei tähän esitykseen edes viitata. Esitys vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta on tarkoitus antaa eduskunnalle viikolla 48. Ilman lisäresursseja ei MPK pysty toteuttamaan sotilaallisia valmiuksia palvelevaa ampumakoulutusta. *MPK esittää, että puolustusvaliokunta ottaa lausunnossaan huomioon tämän lakiesitysten yhteyden kustannusvaikutuksineen.*

2. Esityksessä ehdotetaan, että MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa ammuntojen johtajina saisivat toimia ainoastaan Puolustusvoimien kyseisiin tehtäviin hyväksymät MPK:n ammunnanjohtajat. Puolustusvoimat pyytäisi ammunnanjohtajaksi harkittavan henkilön sopivuudesta lausunnon poliisilta. MPK:lla on tätä nykyä noin 200 Puolustusvoimien hyväksymää perusammuntojen johtajaa. Osalla heistä sekä tulevista MPK:n ammunnanjohtajiksi koulutettavista on aselupa, jonka hakemisen yhteydessä poliisi on katsonut heidät sopiviksi pitämään hallussa, käsittelemään ja säilyttämään ampuma-aseita, aseen osia ja patruunoita. *Tästä johtuen MPK esittää, että puolustusvaliokunta lausunnossaan*
   a. *edellyttäisi lakiesitystä muutettavaksi siten, että Puolustusvoimat pyytäisi poliisilta lausunnon vain niistä MPK:n ammunnanjohtajiksi hyväksyttäviltä, joilla ei ole aselupaa ja*

   b. *edellyttäisi ehdotusta täydennettäväksi siten, että lain perusteella annettavalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin MPK:n ammunnanjohtajiksi hyväksyttäviltä edellytettävän koulutuksen lisäksi säätää siitä, että Puolustusvoimat voisi lukea aiemman ammunnanjohtajakoulutuksen hyväksi MPK:n ammunnanjohtajakoulutuksessa.*

   Edellisten toteutumisesta huolimatta MPK:n ampumakoulutuksen toteutuminen lain edellyttämällä tavalla on siirtymäkaudella riippuvainen Puolustusvoimien tuesta ja hyväksymisprosessien toimivuudesta.

3. MPK esittää, että esityksessä täsmennettäisiin MPK:n ammunnanjohtajien rikosoikeudellista virkavastuuta. Julkinen hallintotehtävä edellyttää, että tehtävää hoitavat luonnolliset henkilöt toimivat tehtävässään virkavastuulla. Esityksen täsmentäminen on tarpeen ensinnäkin sen takia, että vastuu voi heikentää vapaaehtoisten reserviläisten halukkuutta kouluttautua tehtävään ja tekee MPK:lle hankalaksi rekrytoida riittävää määrää koulutettavia. Toiseksi täsmentäminen on tarpeen, jotta ammunnanjohtajat ymmärtäisivät velvollisuutensa ja erityisesti sen, mitä seurauksia Puolustusvoimien ohjeiden ja määräysten noudattamatta jättämisellä heille on. *Käytännössä MPK esittää, että puolustusvaliokunta edellyttäisi lausunnossaan esitystä täydennettävän siten, että esityksestä selviäisi, miten rikoslain 40 luvun säädöksiä virkarikoksista MPK:n ammunnanjohtajiin sovelletaan, mitä seurauksia Puolustusvoimien ohjeiden ja määräysten rikkomisella voi olla sekä mikä on MPK:n ammunnanjohtajan mahdollinen vahingonkorvausvastuu ja mihin se perustuu.*

4. MPK pitää valitettavana, ettei lakiehdotuksen kanssa samanaikaisesti ole lausuttavana luonnoksia niistä asetuksista, jotka lain perusteella tullaan antamaan. Tämä olisi ollut tarpeen niin kokonaiskuvan kuin lain soveltamisen kannalta. *MPK esittääkin, että puolustusvaliokunta*

edellyttäisi lausunnossaan eri tahoille varattavan riittävästi aikaa lausua asetusluonnoksista ennen niiden esittelyä valtioneuvostossa.

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYS

Pertti Laatikainen
Toiminnanjohtaja

Mika Peltoniemi
Valmius- ja turvallisuuspäällikkö ma.